

Pressmeddelande

Från Regionkansliet

2011-07-07 13:30

Forskarna om omvalet:

Mer aktivitet behövs för ett högt valdeltagande – ansvar för både politiker och media

Valrörelsen var för tam och ointressant och mediernas intresse inför regionvalet var för lågt för att väcka invånarnas lust att rösta. Dessutom bidrog ett bristande förtroende för valsyste­met till att valdeltagandet i omvalet till regionfullmäktige i Västra Götaland den 15 maj stannade på 44 procent. Det visar den forskning som nu görs på omvalet och där de första resultaten presenterades vid ett seminarium i Visby under Almedalsveckan.

– Att var femte person anger att de saknar förtroende för att rösträkningen går rätt till är allvarligt, sa Henrik Oscarsson, professor i statsvetenskap, valforskare och chef för SOM-institutet vid Göteborgs universitet.

Det var över 450 000 personer i Västra Götaland som valde att inte rösta. Nu pågår flera olika undersökningar om varför. SCB undersöker hur valdeltagandet såg ut och SOM-institutet vid Göteborgs universitet undersöker bland annat väljarnas beteende. Dessutom la SCB in extra frågor i sin partisympatiundersökning i maj 2011. Vid ett seminarium i Almedalen presenterades de första resultaten från undersökningarna och de låga valdeltagandets slutsatser diskuterades.

Lågt förtroende

SOM-institutets särskilda valundersökning "OmSOM" ligger fortfarande ute hos 3000 invånare i Västra Götaland. Den avslutas i september och en slutlig rapport kommer i slutet av året. Men genom en e-panel, "Kampanjpanelen" med drygt 2300 personer i Västra Götaland som själva anmält sitt intresse att delta, finns redan nu resultat att redovisa.

– De personer som deltar i panelen är mer intresserade av politik än genomsnittet och nästan alltid hundraprocentiga i sitt valdeltagande, normalt sett. Men även i den här gruppen fanns personer som valde att inte rösta i omvalet, förklarade Henrik Oscarsson.

De svarande har bland annat fått rangordna i förväg formulerade alternativ till varför man inte röstade. 45 procent uppger att de saknar förtroende för politikerna och att det var fel att anordna ett omval. Dessutom uppger 22 procent att de saknar förtroende för att rösträkningen går rätt till. Flera av deltagarna i diskussionen uttryckte sin oro över detta.

– Omval är egentligen inget alternativ, istället måste vi se till att stärka rättssäkerheten i de ordinarie valen, sa Gunilla Levén (M), oppositionsråd i Västra Götalandsregionen.

– Vi ska ha en hög rättssäkerhet och här finns möjlighet till förbättringar, sa Oscar Wåglund Söderström, statssekreterare hos demokratiminister Birgitta Ohlsson.

– Från regeringens sida har vi därför aviserat en översyn av vallagen, med sikte på nya regler inför valet 2014. Till exempel när det gäller utbildning för valfunktionärer och om vi ska ha röstning genom datorer i vallokalerna. Erfarenheterna från omvalet blir viktiga i det arbetet, sa Oscar Wåglund Söderström.

– Det är bra att vallagen ses över. Bra kan alltid bli bättre. Mitt förslag är att ni i översynen också bjuder in internationella valobservatörer, sa Henrik Oscarsson.

– Tack, det tipset tar vi med oss, replikerade statssekreteraren.

– Och om ni ändå ser över vallagen, ta gärna med vår tidigare begäran att valet för vår del ska heta "Val till regionfullmäktige" så att det blir tydligare för väljarna, var medskicket från Gert-Inge Andersson (S), regionstyrelsens ordförande i Västra Götalandsregionen.

Oförändrat valresultat

SOM-institutets preliminära siffror visar också att valresultatet sannolikt inte hade blivit annorlunda om fler hade röstat.

– Man kan ju säga att det är de som faktiskt röstar som bestämmer och därmed ger legitimitet åt den ledning som formas. Och ett lågt valdeltagande får inte hindra att vi som politiker vågar

ta även i svårare frågor, kommenterade Gert-Inge Andersson.

I SCB:s partisympatiundersökning i maj var 1500 av totalt 9000 tillfrågade boende i Västra Götaland.

– Om man tittar på hur partierna lyckades mobilisera sina väljare att faktiskt gå och rösta, lyckades allians-partierna bäst med drygt 62 procent. För det rödgröna blocket var motsvarande siffra knappt 55 procent, sa Richard Öhrvall, analytiker vid SCB när han presenterade resultatet.

– Det visar att flera partier hade kunnat lyckas ännu bättre, om de lyckats motivera sina väljare att rösta, var Richard Öhrvalls slutsats.

Önskvärt: högre aktivitet

Richard Öhrvall från SCB konstaterade också att det sjunkande valdeltagandet var jämnt över hela Västra Götaland. Störst var minskningen i Åmåls kommun, minst i Göteborgs kommun.

– Det kan ha att göra med att mycket av partiernas kampanjer ägde rum i och runt Göteborg, sa Richard Öhrvall.

Synpunkterna från universitetets Kampanjpanel om valrörelsen inför omvalet var bland annat att den var ointressant, tam, sval, intetsägande och utan nerv. Henrik Oscarsson refererar också till hur viktiga medierna är i en valrörelse och de brister som han upplevde inför omvalet, framför allt hos public serviceföretaget SVT.

– Våldigt stora grupper i samhället är beroende av en aktiv opinionsbildning, att det till exempel förs en valrörelse i TV med kända ansikten, och där alla politiska partier presterar på topp, för att visa vad valet handlar om och för att väcka det engagemang som behövs, sa Henrik Oscarsson.

Skilda valdagar knappast aktuellt

Omvalet till Västra Götalandsregionen ger också forskarna ytterligare inspel i diskussionen om skilda valdagar och vilken tid på året ett val ska hållas.

– Ett vårval är aldrig bra, då har många andra saker för sig. Det är ingen slump att de ordinarie valen ligger i september, säger Henrik Oscarsson.

– Och skilda valdagar har vi diskuterat i hundra år. Argumenten står mellan att å ena sidan säga att skilda valdagar går ut över den politiska jämlikheten och å andra sidan att skilda valdagar ger väljarna större chans att utkräva ansvar av rätt politisk nivå i samhället, sa Henrik Oscarsson.

– Att det gick som det gick i det här valet är ytterligare ett bevis för att valrörelser i Sverige har svårt att fungera självständigt, var Henrik Oscarssons slutsats.

- - - - -

Seminariet videofilmades och kommer att läggas ut på www.vgregion.se/almedalen och på www.vgregion.se/regionvalet2011

Kontaktperson: Richard Öhrvall, SCB, telefon 0708-84 58 75, Henrik Ekengren Oscarsson, SOM-institutet, telefon 0708-89 99 43

Publicerad av: Niclas Samsioe Epost: niclas.samsioe@vgregion.se